

Innspill til Integreringsmeldingen

Foreldreveiledning og relasjonsfokus som integreringstiltak

Dato: 25.8.2023

Fra: ICDP Norge ved daglig leder Heidi Westborg Steel

ICDP Norge forvalter det norsk-utviklede foreldreveiledningsprogrammet ICDP (International Child Development Programme) i et nært samarbeid med Bufdir/Bufetat gjennom Spisskompetansemiljøet for foreldrestøtte og IMDi. Programmet implementeres gjennom norske kommuner og frivillige organisasjoner, i tillegg til at ICDP pga. den grunnleggende kultursensitive metodikken er det foretrukne programmet i introduksjonsprogrammet for flykninger. ICDP Norge jobber også internasjonalt, i Asia, Afrika og Europa. Ikke minst med ICDP-trenere i Ukraina, der programmet ble introdusert i 2014 med UD-finansiering.

Om foreldreveiledning i introduksjonsprogrammet i dag

I Norge er den offentlige ambisjonen at det norske samfunn skal klare å integrere innvandrere slik at de blir økonomisk selvstendige (jf. integreringsloven § 1). Ifølge forskriftene til integreringsloven § 3 er obligatorisk, kunnskapsbasert foreldreveiledning én viktig metode som har som mål «å skape trygge foreldre som kan gi barna en god oppvekst, og dermed fremme integrering i Norge».

I tillegg tilbyr kommunene foreldrestøttende tiltak i barnehager, barnevern og helsestasjoner. Dette inkluderer *universalforebyggende* foreldreveiledning til hele populasjonen, med egne versjoner rettet mot innvandrere, gjerne på eget morsmål gjennom veiledere fra mange forskjellige kulturer. At foreldreveiledning er et tilbud til alle, er i seg selv et viktig integreringstiltak. Tiltaket synes å nå lettere ut til innvandrere når de ser at programmet ikke bare er ment for dem og ikke har som intensjon å endre kulturen deres. Gjennom ICDP får de i stedet mulighet til å reflektere og få faglig kunnskap om foreldreskap, i tillegg til forståelse om norsk kultur og norske regler med intensjonen at de internaliserer endringer som er viktig for seg og sin familie.

Dette betyr at foreldreveiledning ikke kan være verken ensrettet informasjon eller quick fix. Det er en prosess med store muligheter for integrering dersom de virksomme faktorene blir gitt nødvendig rom. Her spiller ICDPs unike sensitiviserende metodikk en viktig rolle.

Når vi nå skal innlemme et stort antall ukrainske flykningene i norske kommuner, har man dessverre sett seg nødt til å midlertidig endre elementer i integreringsloven (Prop 90 L). F.eks. er det nå ved kapasitetsutfordringer åpnet for at kommunene skal kunne redusere antall foreldreveiledningssamlinger fra 12 ganger som er standarden i dag, helt ned til fire ganger. Dette er ikke kunnskapsbasert og inkluderer dermed ikke de virksomme faktorene som vi vet gir effekt. Forslaget synes å være mer fundert på kapasitetsutfordringer, enn på betydningen av effekt. Det hele virker også overilt. Erfaringene fra de norske ICDP-miljøene

er nemlig at mange kommuner *er* relativt godt rigget for foreldreveiledning og har funnet greie løsninger, blant annet ved økt samarbeid og ved å unytte den sovende ressursen i ICDP-veiledere som jobber i andre sektorer. Vi ville tenkt at det ville vært en bedre løsning om de kommuner som opplever kapasitetsutfordring får veiledning og eventuelt dispensasjon. Nå når det blir gitt som generell unntak, er vi redde for at økonomi lett kan komme foran reelle behov, og foran faktiske muligheter til å klare å finne gode løsninger.

ICDP Norges innspill til stortingsmeldingen

- Foreldreveiledning i introduksjonsprogrammet må ikke nedskaleres dersom man som forskriften sier skal bruke et kunnskapsbasert program og ønsker å oppnå reell effekt. Fagdirektoratene anbefaler spesifikt å unngå å tilpasse foreldreveiledningsprogram til en kortversjon. De minner om at åpningen for endringer er kun når det er midlertidige kapasitetsutfordringer. Kortversjon *må* derfor ikke bli den nye normen.

Konsekvensene av ikke å sikre trygg integrering i et familieperspektiv må ikke undervurderes. Vi ser fra våre naboland hva som skjer når unge mennesker ikke opplever seg integrert. Det får store konsekvenser for de som bærer traume og stress. Det er derfor en billig investering å satse på forebyggende tiltak slik [KS' utenforregnskap](#) viser når de måler i økonomi hvor mye samfunnet sparer når de prioriterer forebygging. Dette omtales ofte som [forebyggingsparadokset](#). Det motsatte er at det kan ende opp med å prege samfunn i lang tid.

Likevel, innenfor rammene av kunnskapsbaserte program, bør man utrede implementeringsstrategier som både kan vise seg å være mer effektive, men ikke minst mer effektfulle. En slik utredning bør gjennomføres i et samarbeid mellom i hvert fall Spisskompetansemiljøet for foreldrestøtte, IMDi og ICDP Norge for å finne de beste løsningene. Dette vil kreve både tid og midler.

- Kommunikasjonen mellom foreldre og helsestasjon, barnehage, barnevern, skole og politi må forbedres. For at diverse instanser skal få bedre dialog med foreldre, bør det satses på helhetlige modeller i kommunene med mål om å øke foreldreinvolvering. Mekanismene er at ved å trygge foreldre i deres innsats for å skape gode oppvekstmiljøer for barn blir man også til redusert kriminalitet og andre utfordringer. Å få foreldre reelt involvert krever at endringene kommer innenfra. Her bør det søkes økt samhandling mellom offentlig sektor og sivil samfunn.

Metodikken for å oppnå bedre dialog er vesentlig. Slike endringer skjer altså ikke gjennom formaninger, men kan kun oppnås ved at omsorgsgivere får en indre forståelse av betydningen det har for egne barn. ICDP Norge er i startfasen av en pilot på [Trosterud/Haugerud](#) i Alna bydel i Oslo. Dette inkluderer sivil samfunn som idrettsforeningen, trossamfunn, frivillighetssentralen, frivillige organisasjoner i samarbeid med bydelen som driver ICDP-grupper, i tillegg at politiet spiller en viktig rolle. Flere etater vil også involveres etter hvert.

Erfaringene herfra bør systematiseres, og det bør bevilges midler til følgeforskning. I tillegg til indre endring hos foreldre er økt naturlig foreldreinvolvering et mål – som f.eks. å møte opp på foreldremøter, på idrettsarenaen og så videre. En slik prosess vil ta tid, og vi bør ha et 5-10 års perspektiv. Forebygging må løftes som en grunnpilar og ressurser som er investert på foreldreveiledning gjennom mange år, utnyttes enda bedre.

I piloten er foreldreveiledning én brikke. En annen brikke er å sørge for at den sensitiviserende metodikken som alle ICDP-veiledere lærer opp i blir en integrert del av ansattgrupper i f.eks barnehage og skoler for å utvikle et felles språk også i møte med foreldrene. I ICDP omfatter dette de 3 dialogene; den emosjonelle, den meningsskapende og den regulerende dialogen. Dette gir assosiasjon til betydningen av foreldremøtene, i tillegg til at vi vil se på hvordan man kan involvere flere fedre.

- Skolen må bli en arena for foreldreveiledning. Det er et uttalt mål om godt skole-hjem samarbeid i skolen, men man mangler gode verktøy. En erfaring fra Danmark viser en modell der ansatte blir introdusert til ICDP som et relasjonsfokusert program med mål å forbedre dialogen mellom lærer og elev. De kan vise til økt trivsel for både barn og voksne. Et slikt konsept kan benyttes både i barnehage, barneskole og ungdomsskole m.fl. ICDP har også et nært samarbeid med Flexid, som tilbyr identitetskonseptet for ungdom. Her jobber man seg gjennom dilemmaene man står overfor når man lever i og med flere kulturer.
- Barneverns-/oppvekstreformen fremholder betydningen av det forebyggende perspektivet. Både barnevern og politi vil derfor kunne nyte godt av å innføre et kultursensitivt, relasjonsfokusert program som ICDP for sine ansatte.

ICDP Norge med sitt brede internasjonale nettverk kan i tillegg bidra med å utvikle modeller for foreldreveiledning som inkluderer omdømmebygging for norsk barnevern for flykninger før de kommer til Norge – f.eks. i flyktningeleirer i Sør-Europa eller i Ukraina med de omkringliggende landene.

Oppfordring til regjeringen

Basert på beskrivelsene over foreslås følgende punkter til integreringsmeldingen.

- Fremholde betydningen av at foreldreveiledning blir gjennomført gjennom kunnskapsbaserte programmer.
- Utrede alternative implementeringsstrategier for foreldreveiledning i introduksjonsprogrammet som kan gi økt effekt, i et samarbeid mellom relevante direktorater, faginstanser og programeiere.
- Støtte følgeforskning på forskjellige forebyggende implementeringsstrategier.

- Utrede nærmiljømodeller i områder med høy tetthet av innvandrere med mål om å øke foreldreinvolveringen i et samarbeid mellom kommune og frivillig sektor.
- Innføre kultursensitive, relasjonsfokuserede programmer som ICDP blant ansatte i barnehager, barneskoler og ungdomsskoler, eventuelt inkludere barnevern og politiet.
- Utrede nye modeller for foreldremøter som bygger på metodikken til kultursensitive relasjonsfokuserede programmer som ICDP, i et samarbeid mellom programeiere, skoler, FAU og faginstanser.
- Utrede tilbud om foreldreveiledning til flykninger før de kommer til Norge, f.eks. i flyktningeleirer i Sør-Europa eller i Ukraina med de omkringliggende landene, som også styrker omdømmet til barnevernet og norsk forvaltning.